

DEN KRIMINELLE INDVANDRER – ELLER »EN FARLIG FORSKNINGSMYTE«?

AV STURLA FALCK

Innledning

Prosjektet »Innvandrerens møte med politi og rettsvesen«, har til hensikt å gi et bilde av innvandreres møte med noen viktige deler av det norske samfunn. Utgangspunktet er å rette oppmerksomheten mot hvordan det norske samfunn behandler innvandrere som har brutt den norske straffelov. I likhet med andre samfunnsborgere vil de her møte politi, advokater, domstoler og fengsler.

Gjennom arbeid med dette prosjektet og lesning av annen innvandrerforskning har jeg blitt oppmerksom på noen *metodiske* fallgruber. Bruk av for enkle data, for spinkelt tallgrunnlag, for grove inndelinger eller kontroll av for få variabler, kan føre galt avsted. I denne artikkelen skal jeg redegjøre for dette.

Et farefullt forskningstema

Temaet innvandreres møte med politi og rettsvesen er kontroversielt. Det er mange oppfatninger, forestillinger og myter ute og går. Forskning innen området er viktig og kan være avklarende, men det ligger alltid en fare i at forskning ikke bare blir brukt, men også misbrukt. Enkeltresultater og utsagn kan bli tatt ut av sin sammenheng og kan være med å legge grunnlaget for vrangforestillinger.

Det er mange skjær i sjøen, og det er lett å komme galt ut. Faren for misbruk av data til å nøre opp under en gryende rasisme er alltid til stede. Selv om det blir påvist at mange problemområder, også eventuell kriminalitet, er lavere for innvandrergrupper enn for nordmenn, kan enkelte typer bli hengt ut som spesielle »innvandrerproblemer« eller spesiell »innvandrer-kriminalitet«. Stigmatiseringseffekten kan være sterk. Enkelte nasjonalitetsgrupper kan henges ut på grunnlag av spinkelt eller feil anvendt tallmateriale. Forskning innenfor et så omtålig tema som innvandrere og kriminalitet, kan legge grunnlag for myter om ulike innvandrergrupper uten at noen tar til motmæle.

Dette er en spesiell varsko til forskningen innen feltet. *De vanskeligste*

forestillingene å tilbakevise er de som baserer seg på forskningsresultater som bare delvis forteller sannheten.

Det første man må klargjøre er: Hvem er det man snakker om når innvandrer-problemer tas opp, hvilke hensyn er det man må ta om man skal foreta statistiske eller andre typer av sammenligninger?

For å kunne uttale seg om sammenhenger er det i enhver kriminologisk undersøkelse av hvem som kommer i kontakt med politi og rettsvesen, en selvfølge at det blir tatt utgangspunkt i variablene: kjønn, alder og bosted (by-land).

Når det gjelder utenlandske statsborgere i landet, må det i tillegg tas hensyn til de sentrale variablene: nasjonalitet og tilknytning til riket (eventuelle turister).

Ved å se på disse variablene, får vi et bilde av innvandringen til Norge. Men vel så viktig er det at vi får en innsikt i hvor uhyre komplisert det er å gjøre statistiske sammenligninger innen innvandrerforskningen.

Nasjonalitetsgrupper

En utlending i Norge er ikke nødvendigvis en innvandrer, men begrepene brukes ofte om hverandre. Hittil har ikke jeg heller nærmere definert begrepene, men jeg skal kort gjøre det nå for å vise hva jeg legger i dem.

Utlending er alle som ved fødselen ikke automatisk er berettiget til norsk statsborgerskap. De som senere har fått norsk statsborgerskap (eller er født av foreldre som har fått det) kommer ofte i en mellomstilling. I vanlig omtale kan de betegnes som utlendinger, men juridisk er de nordmenn. Alle som er her som turist eller har slått seg ned her, enten de nå kommer fra land som er nær oss geografisk eller kulturelt, eller de kommer fra fjernere himmelstrøk, er utlendinger.

Innvandrere er et noe snevrere begrep. De er ikke turister, men personer som har latt seg registrere og fått oppholdstillatelse i landet. Det er disse som kommer med i statistikken over utenlandske statsborgere (Statistisk Sentralbyrå). Fremmedarbeidere er et enda snevrere og mer ladet begrep. Fremmed og arbeid henviser til hvorfor vi har tatt imot disse utlendingene – for å bruke deres arbeidskraft. Vesentlig blir begrepet »fremmedarbeider« brukt om folk fra U-land, eller om personer som ser fremmedartet ut.

Innvandrere er heller ikke bare innvandrerer. De er så ulike som det går an å være både når det gjelder geografisk bakgrunn, kultur og andre særtrekk. De kommer fra fem verdensdeler og 119 ulike land (pluss statsløse og uoppgitte).

Ved årsskiftet 1979/80 var det 80 084 utenlandske statsborgere i Norge (Statistisk Sentralbyrå).

Tab. 1. Utenlandske statsborgere i Norge etter nasjonalitetsgruppe. (31/12-79.)

(51 709)	64 %	fra Europa (av samtlige innvandrere er 33 % fra Nord-Europa, 6 % fra Sør-Europa og 2 % fra Øst-Europa)
(13 689)	17 %	fra Amerika (av samtlige 15 % fra Nord-Amerika og 2 % fra Sør-Amerika)
(11 236)	14 %	fra Asia (av samtlige 8 % fra Pakistan)
(2 439)	3 %	fra Afrika
(584)	1 %	fra Oseania
(463)	1 %	uoppgett/statsløse
	<hr/>	
	100 %	

Når vi snakker om innvandrere tenker vi oftest på folk som kommer fra fjerne himmelstrøk. De er forskjellig fra oss av utseende, språk og kultur. De er fremmede som kommer for å få arbeid eller studere.

Slik er det ikke. Det er de som er mest lik oss som dominerer. Det er riktige å snakke om »nær« eller »fremmed«-arbeidere. De kommer fra Norden (ca. 26 300), Nord-Europa (ca. 18 400) og Nord-Amerika (ca. 12 000).

Mennesker som er noe mer fremmedartet fra Afrika, Asia, Sør-Amerika og Sør-Europa utgjør til sammen ca. 20 000 personer (medregnet flyktninger). Det er færre enn tilskuerne ved en fotballandskamp på Ullevål stadion.

Det er i det hele ikke mange utenlandske statsborgere i Norge i dag. Allerede i 1920 var det ca. 63 500 utlendinger i landet, mot ca. 80 100 i 1980. Det var relativt sett flere utlendinger dengang enn nå – ca. 2.4 % av befolkningen mot nå ca. 2.0 %. Men de kom ikke så langt borte fra. Svenskene utgjorde 66 % av de utenlandske statsborgerne. (Per Arnt Pettersen: Sosialpolitikk, konflikt og politisk strategi, ISF, Oslo 1979). De kom som anleggssarbeidere – en arbeidskraft vi hadde bruk for. I de senere nedgangstider ble antallet redusert.

Om jeg har rett i at de fleste av oss tenker på mennesker fra utviklingsland når det blir snakk om innvandrere, vil også de fleste av oss tenke på denne gruppen når utlendingers/innvandreres kriminalitet blir nevnt.

Det er rimelig å vente at de største innvandrergruppene vil stå for den kvantitativt største delen av kriminaliteten. Vi så (av tab. 1) at det er europeere og amerikanere som totalt dominerer. Skiller man ikke klart mellom nasjonalitetene i omtale av utlendingers kriminalitet, kan assosiasjonene lett ledes galt avsted. Indirekte kan marokkanere og pakistanere »få skylden« for det personer fra våre naboland har begått. Alle er de utlendinger. Det må klart sies hvilke nasjonalitetsgrupper det er snakk om.

Tilknytning – hvem faller utenfor statistikken?

Om vi skal se på de enkelte nasjonaliteters relative andel av kriminaliteten støter vi på nye problemer. Hva skal vi regne andelene ut fra?

Problemet er såpass enkelt at vi til enhver tid har adskillig flere utlendinger i landet enn de som er registrert som innvandrere.

Det er fire grupper som kommer i tillegg:

1. De som har fått norsk statsborgerskap
2. De som oppholder seg ulovlig i landet
3. Korttidsarbeidere
4. Turistene.

Det er vanskelig å fastslå størrelsen på disse gruppene, og andelene fra ulike land er forskjellige. Dette krever noe mer omtale.

(1.) Utlendinger med norsk statsborgerskap:

Denne gruppen er problematisk fordi en ikke vet om de skal regnes som innvandrere eller nordmenn. Statistisk Sentralbyrå regner dem som nordmenn, men i den behandlingen de får og ellers i vanlig omtale går de som innvandrere eller utlendinger med norsk statsborgerskap. Fra 1976 til 1980 fikk 6 300 personer¹⁾ innvilget norsk statsborgerskap etter at de vanligvis hadde oppholdt seg de siste 7 år i landet (lov om norsk riksborgarrett § 6).

De som får norsk statsborgerskap forsvinner ut av statistikken over utenlandske statsborgere i Norge, og dermed ut av beregningsgrunnlaget. Alle får imidlertid ikke statsborgerskap like lett.

For at en utlending skal få norsk statsborgerskap er dette betinget av at han/hun »har fare sømeleg fram og evnar å syte for seg og sine« (§ 6). Det er de uten »pletter« på sine rulleblad som kan bli norske statsborgere.

I en analyse med sammenligning av kriminalitet mellom ulike nasjonaliteter, blir det et spørsmål om det ikke er galt å holde dem som har fått statsborgerskap utenfor. Spesielt dersom det i praksis viser seg at vi da holder dem med rene rulleblad utenfor analysen. I så fall vil dette medføre at resten kommer dårligere ut.

Alle søker heller ikke om statsborgerskap. Det er personer som kommer fra land med visumplikt til Norge som hyppigst søker/får norsk statsborgerskap (tab. 2). To intervjuer gir noen begrunnelser:

»Jeg ble norsk statsborger p. g. a. at pakistanere i Europa har store problemer. Pakistanerne er årsak til innvandringstoppen i Norge og retur-

¹⁾ Tallet er minimumstall fra Justisdepartementet. Det omfatter ikke barn under 18 år der foreldre har fått statsborgerskap. Barn får det da automatisk. Til sammen omfattet denne gruppen under 18 år ca. 2 700, så totaltallet kunne vært økt til 9 000.

visumordningen. I det hele lever jeg meget bedre med meget færre problemer med norsk statsborgerskap. Jeg får flere muligheter, bl. a. til å kjøpe ting jeg ønsker, jeg kan reise til Sverige hvis jeg vil, jeg kan kjøpe ting på avbetaling og jeg kan få lån i banker, noe som ellers er meget vanskelig å få.« (mann fra Pakistan)

»Det er lettere å reise i andre europeiske land. En trenger ikke visum, og det er lettere å reise hjem. Det blir i det hele tatt lettere når man er norsk statsborger.« (kvinne fra Pakistan)

Tab. 2. Innvilgede norske statsborgerskap til utlendinger fra land med og uten visumplikt til Norge, 1976—80.

	Antall land	Innvilget statsborgerskap totalt 1976—80	gj.snitt pr. år 1976—80	Utenlandske statsborgere pr. 1/1 1980	Relativ andel innvilget st.borgerskap pr. år
Land med visumplikt	36	1352	270	10 231	2.7
Land uten visumplikt	68	4940	988	69 853	1.4
Alle land	1044	6292	1258	80 084	1.6

Kolonnen til høyre i tabellen viser den relative andelen basert på gjennomsnitt innvilget norsk statsborgerskap for årene 1976 til 1980 i forhold til antall bosatte i 1980. Vi ser at de med visumplikt omtrent dobbelt så ofte søker/får innvilget norsk statsborgerskap (2.7 mot 1.4). Forskjellen blir endda større om ca. 1 000 adoptivbarn fra Sør-Korea (som umiddelbart blir norske statsborgere) ikke regnes med blant land uten visumplikt (2.7 mot 1.1). Det er en klar skjevhet i at personer fra enkelte nasjonaliteter lettere søker/blir norske statsborgere og dermed forsvinner ut av statistikken, mens andre, som ikke har samme problemer med å reise (visum) eller oppnå rettslig trygghet, forblir utenlandske statsborgere.

Dette er totaltall. Det forekommer unntak der enkelte nasjoner uten visumplikt til Norge relativt sett ligger høyere enn enkelte nasjoner med visumplikt når det gjelder å få innvilget statsborgerskap.

(2.) Ulovlig opphold i landet:

Det er nok endel som oppholder seg ulovlig i landet og dermed faller utenfor statistikken. Blir de tatt (for noe kriminelt), blir de omtalt som utenlandsk statsborger. Hvor mange det er som er her ulovlig eller hvilken nasjonalitet de kommer fra, er naturlig nok vanskelig å si.

Etter at innvandringstoppen ble innført i 1975 har kontrollen ved grensene blitt sterkere. Spesielt folk som ser fremmedartet ut har vanskelig for å komme usett inn. Dessuten har politiet i Oslo i de siste årene hatt en egen spaningsgruppe hvis vesentligste oppgave er å oppspore ulovlig innvandring.

(3.) Korttidsarbeidere:

Statistikken over utenlandske statsborgere har bare med dem som har vært bosatt i landet i minst 6 måneder. Hvor mange utenlandske arbeidstakere som er i landet i forbindelse med korttidsentrepriser, f. eks. innen oljevirksomhet eller anleggsvirksomhet, fins det ingen fullstendig oversikt over. Dette vanskeliggjøres av at det både er et legalt («hvitt») og et noe mer skjult («grått» eller «svart») arbeidsmarked. Antallet varierer, men det er rimelig å anta det til mellom 5.000 og 10.000 utlendinger (hovedtyngden fra Norden).

(4.) Turister:

Turistene er en meget stor gruppe. Bare i Oslo regner man med at det er ca. 6.000 turister som overnatter hvert døgn i sommerhalvåret. Det finns ingen nøyaktig statistikk over antall turister, og det er ytterst vanskelig å beregne. Det dreier seg om flere hundre tusen i året. Det fins f. eks. ingen pass- eller annen registrering av turister fra Skandinavia. De fleste turister kommer fra den vestlige verden, Nord-Europa og USA. Fra Øst-Europa og utviklingsland kommer det av «naturlige» grunner relativt få turister. Det kan også være problematisk å trekke grensen for hva som er turist og hva som ikke er det.

Utlendinger som kommer som turister og begår kriminelle handlinger i Norge, enten de blir tatt på grensen eller senere, må ses i forhold til antall turister fra vedkommende land og ikke i forhold til antallet innvandrere fra landet. Hvis vi bare ser i forhold til registrerte antall innvandrere, vil vi få et totalt misvisende tall.

Turister, korttidsarbeidere, de som er ulovlig i landet eller har fått norsk statsborgerskap, skaper problemer i analyser der vi vil sammenligne med nordmenn. Kommer personer fra en av disse gruppene i kontakt med rettsvesenet (eller norsk helse- og sosialvesen), blir de oftest omtalt som utlendinger. I en analyse kan det være komplisert å foreta en fullgod kontroll for alle gruppene. Vi må derfor være ytterst varsomme hvem vi sammenligner med – hvilket tallgrunnlag vi benytter. Foretas ikke en slik kontroll vil innvandrers andel av kriminaliteten bli for høy.

Enklere blir det heller ikke når vi trekker inn bosted, kjønn og alder.

Bosted

Bosted er en selvfølgelig variabel å trekke inn når kriminalitet diskuteres. Alle undersøkelser peker på det samme: Det er flere som kommer i kontakt med politi og rettsvesen i byene enn på landet. Kriminalstatistikken viser at kriminaliteten pr. 1000 innbygger er ca. tredobbel i byene i forhold til på landsbygden.

Det er en rekke faktorer som er vanlige å trekke inn for å forklare at kriminaliteten er høyere i urbane enn rurale strøk: Bymiljøet kan være hardt med sosial isolasjon, boligpress og upersonlige bomiljøer, stress, konkurransesamfunn med utslagning fra skole og arbeidsmarked, gjeng- og ungdomskulturer, mobilitet, samt svekket sosial kontroll osv.

Dette er faktorer som selvfølgelig i vel så stor grad må tas med om innvandreres tilpasningsproblemer og kriminalitet skal behandles. Bosted blir en sentral variabel om man skal sammenligne med totalbefolkningen. Innvandrere, spesielt fra den tredje verden, bor i alt overveiende grad i de største byene og i meget liten grad utover på landsbygden.

Ca. 40 % (ca. 31 700) av alle utenlandske statsborgere bor i Oslo (27 %) og Akershus (13 %) (Statistisk Sentralbyrå 31/12-79). Utenlandske statsborgere er ellers konsentrert i de største byene på Østlandet, og med Stavanger og Bergen på topp på Vestlandet. De bor der det har vært etterspørsel etter deres arbeidskraft. 70 % (ca. 1 700) av afrikanerne og 80 % (ca. 5 000) av pakistanerne bor i Oslo og Akershus. Oslo er det eneste fylke som har under 50 % av sine 21 500 innvandrere fra Nord-Europa og Nord-Amerika. I alle andre fylker ligger andelen mellom 60 % og 90 % (med 93 % i Finnmark som det høyeste). I Stavanger (Rogaland) bor oljefolkene. 42 % av franskmennene, 28 % av nord-amerikanerne og 18 % av engelskmennene. De eneste gruppene Bergen har noe flere av enn andre steder er flyktninger fra Vietnam og Chile. Flyktninger bli i utstrakt grad plassert i de største byene. I Sogn og Fjordane og fra Nord-Trøndelag og nordover er det meget få utenlandske statsborgere. I Finnmark utgjør finnene ca. 70 % av utlendingene der.

Disse relativt få tall viser at ulike grupper av innvandrere til en viss grad kommer til ulike miljøer i landet. De har stort sett felles at de konsentreres i byene. Relativt få bor utover på landsbygden. Konsentrasjonen er overveiende i Oslo.

Et viktig moment er at alle boområder i byene ikke er like attraktive. Det er forskjell på å bo i by-kjernen, drabantbyer eller villastrøk. I Oslo (i likhet med andre storbyer) må innvandrere fra utviklingsland i utstrakt grad nøye seg med de dårligste boligene i de minst attraktive boområdene.

Det er dette miljøet de voksne så vel som de unge blir tilbudt og skal tilpasse seg i det norske samfunn.

Ut fra dette er det rimelig at innvandreres kriminalitet, og for så vidt andre typer av tilpasningsproblemer, blir sammenlignet med bybefolkningen og ikke med et landsgjennomsnitt.

I utenlandske undersøkelser har jeg ikke sett at man i det hele har tatt hensyn til variabelen by-land (bosted) når man har sammenlignet kriminalitetshyppighet. Spesielt i land med et bosetningsmønster som i Norge og Sverige, med store forskjeller i befolkningstetthet i ulike landsdeler, blir dette viktig å ta hensyn til.

Kjønn

Kjønn er en viktig variabel om man skal sammenligne ulike gruppers kriminalitet. Hadde det vært slik at det fra alle nasjonaliteter kom like mange kvinner som menn til landet, var det ikke noe problem. Slik er det ikke.

Tab. 3. Norske og utenlandske statsborgere etter kjønn og nasjonalitetsgrupper i prosent. 31. 12. 79¹⁾

	Menn	Kvinner
Norge	49.6	50.4
Alle innvandrere	52.5	47.5
Nord-Europa, Nord-Amerika	49.4	50.6
Syd-Europa, Syd-Amerika, Afrika, Asia	61.5	38.5

Tab. 3 b:

Pakistan sept. 1977	72	12
» 31. 12. 1979	67	33
Marokko sept. 1977	85	15
» 21. 12. 1979	71	29

¹⁾ Statistisk Sentralbyrå. (Turister og de som har fått norsk statsborgerskap er ikke med.)

Totalt i Norge er det noenlunde halvparten av hvert kjønn.

Fra Nord-Europa og Nord-Amerika er det omtrent like mange kvinner som menn (med en liten overvekt kvinner). Fra Sør-Europa, Sør-Amerika og Asia er det en stor overvekt av menn.

Det er de »klassiske fremmedarbeidergruppene« som er dominert av menn. Først reiser mennene, og når de har etablert seg med arbeid og bolig

kommer kvinnene og barna etter. Unntaket fra innvandringsstoppen er bl. a. familie i rett oppad- og nedadstigende linje. Tallene for Pakistan og Marokko fra 1977 og 1979/80 illustrerer dette. (Tab. 3.b)

Når det er slike skjevheter er det viktig å se på fordelingen på kjønn og nasjonalitet om man skal sammenligne kriminalitet. Vi vet jo at menn begår mer kriminalitet enn kvinner. I Norge står menn for ca. 90 % av den registrerte kriminaliteten.

En kraftig overvekt av menn fra en nasjon skulle i seg selv sannsynliggjøre en overvekt av kriminalitet om man ikke kontrollerer for kjønn. Uten kontroll for kjønn kan man ikke uttale seg om forholdet mellom ulike nasjonaliteters kriminalitet. Det ville være det samme som å ta for gitt at menn og kvinner begår like meget kriminalitet.

Alder

Problemene med variabelen alder er parallell til variabelen kjønn. Hadde det vært slik at de ulike innvandringsgruppene hadde en sammenfallende alderssammensetning med den norske befolkning, kunne man umiddelbart sammenligne (forutsatt like forhold for bosted og kjønn). Men slik er det ikke. Alderssammensetningen er ikke bare ulik for de ulike nasjonaliteter. Skjevhetene forsterkes når en kombinerer med kjønn.

Jeg vil illustrere denne forskjellen med tall fra Statistisk Sentralbyrå 31. 12. 1979. (Turister og innvandrere med norsk statsborgerskap er ikke med).

Tab. 4. Total folkemengde i Norge, fordelt på alder og kjønn pr. 31. 12. 79.

alder	Menn	Kvinner
0— 9	14,66	13,76
10—19	16,36	15,25
20—29	15,53	14,51
30—39	14,31	13,22
40—49	9,96	9,59
50—59	11,36	11,36
60—66	7,18	7,74
67—	10,65	14,56
	100,1 (2.021.860)	99,97 (2.057.040)

Merk: aldersforskjellene er hele veien 10 år, bortsett fra aldersgruppene 60—66 og 67—.

Av den norske befolkning på ca. 4 millioner er det en liten overvekt kvinner. Det kommer vesentlig av at kvinner blir noe eldre enn menn. Ellers fordeler kvinner og menn seg relativt likt på de ulike aldersgrupper.

Tab. 5. Alle innvandrere i Norge, fordelt på alder og kjønn pr. 31. 12. 79.

alder	Menn	Kvinner
0— 9	16,94	17,79
10—19	14,19	14,26
20—29	20,51	21,53
30—39	23,63	20,46
40—49	11,48	11,61
50—66	8,49	8,66
67—	4,75	5,69
	100,0	100,00
	(42.008)	(38.076)

Merk: aldersforskjellene er hele veien 10 år, bortsett fra aldersgruppene 50—66 og 67—.

Videre: i tilgjengelig statistikk opererer man med aldersspranget 7—15 år og 16—19 år. Antall utlendinger i denne gruppe (= X) er fordelt på aldersgruppen 0—9 år slik: $\frac{3X}{9}$, og på aldersgruppen 10—19 år slik:

$$\frac{6X}{9}.$$

Blandt de 80.084 innvandrere er det noen flere menn enn kvinner. Vi ser at aldersfordelingen i forhold til den totale folkemengde i Norge er temmelig ulik: Det er (absolutt og) relativt sett adskillig færre gamle mennesker og ungdom mellom 10—19 år. Det er gruppene 20—29 og 30—39 som dominerer.

Om vi (i tab. 6) bare ser på innvandrere fra den »vestlige verden«, (alle utlendinger bosatt i Norge minus utlendinger fra »tredje verden«) så minsker ulikheten fra den norske befolkningen noe.

Forholdet mellom kvinner og menn er relativt sett omtrent lik den norske befolkning, og ungdomsgruppene opp til 20 år er også mer jevnstore. Aldersgruppene mellom 20 og 39 år er noe overrepresentert og de eldste er noe underrepresentert.

Tab. 6. Innvandrere »vestlige verden«¹⁾ og innvandrere »3. verden« (inkl. Syd-Europa²⁾) i Norge, fordelt på alder og kjønn pr. 31. 12. 79.

alder	»Vestlige verden«		»Tredje verden«	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0— 9	15,83	14,57	19,55	28,14
10—19	14,66	14,59	13,11	12,98
20—29	17,89	19,25	26,67	30,23
30—39	21,70	20,99	28,16	18,37
40—49	12,09	13,24	10,04	5,34
50—66	11,09	10,27	2,40	2,50
67—	6,67	7,06	0,24	0,44
	99,92 (29.459)	99,97 (30.195)	100,17 (12.549)	100,00 (7.881)

¹⁾ Omfatter: alle utlendinger bosatt i Norge, minus utlendinger fra »tredje verden«.

²⁾ Omfatter: 1. Sør- og Mellom-Amerika 2. Afrika 3. Asia 4. Tyrkia, Hellas, Jugoslavia, Spania, Portugal.

De ekstreme utslagene får vi når vi ser på innvandrede fra »tredje verden«. Mennene utgjør nesten to tredjedeler. De gamle forsvinner nesten ut. Ungdomsgruppen mellom 10 og 19 er også relativt liten. Dette er den største gruppen i den norske befolkningen.

Det er de »arbeidsføre« menn som dominerer. Gruppene mellom 20–29 og 30–39 utgjør til sammen ca. 55 % av mennene. Hadde vi splittet opp på enkelte nasjonaliteter hadde det for noen vært større utslag.

For kvinnene er ulikheten enda større. For det første er de relativt få. For det andre er de unge. Nesten 30 % er barn under 10 år og en litt større andel er mellom 20 og 29 år.

At andelen av barn totalt er såpass stor, må ses i sammenheng med at de fleste innvandrerne fra »den tredje verden« er i en alder der de er gift og har små barn. Samtidig har innvandringsstoppen ført til at det altoverveiende er hustruer og barn som kommer fra den tredje verden (jfr. tab. 3.b.)

Alderssammensetningen vil helt klart også gi seg utslag på kriminaliteten. Det er menn mellom 20 og 39 som vil begå kriminaliteten fordi det er flest av dem. Det samme vil være tilfelle for innvandrerne fra den »vestlige verden«. Her vil også turistene gjøre seg gjeldende p. g. a. at de fleste som reiser som turister er over 20 år. Dette er jo også generelt relativt kriminalitetsbelastede aldersgrupper.

Et annet enkelt postulat er å si at ungdomskriminaliteten blant innvandrere fra »den tredje verden« vil øke i løpet av de neste 10 år. Dette ikke

p. g. a. at de relativt sett blir mer kriminelle, men p. g. a. at barna blir eldre – det blir meget flere 10–19-åringer. For den totale norske befolkning er aldersgruppene nokså jevnstore, så en eventuell økning her kan ikke forklares på samme måte.

Her er det også behov for et liten varsko. Man kan ikke umiddelbart forklare innvandrerbarns kriminalitet som et »2-generasjonsproblem«. De må sammenlignes med sine andre jevngamle byungdommer. Hele sekken av samfunnsmessige årsaker til kriminalitet vil også gjøre seg gjeldende som forklaring for »2-generasjons« innvandrere. Det er en eventuell positiv eller negativ differanse som man må finne andre forklaringer på. Et spørsmål i seg selv er hvorfor barn av innvandrere fra fremmedartede kulturer viser en såpass konform atferd? To-språklighet, splittet kulturbakgrunn, utslagning fra skole og arbeidsmarked, samt dårlige boforhold i sentrale bymiljøer, er alle variabler som skulle tale i deres disfavør.

Det viser seg helt sentralt ut fra figurene at for å uttale seg om eller sammenligne kriminalitetshyppighet, må alle tall gjøres relative (prosentuertes), og det må kontrolleres for alder, kjønn og nasjonalitet.

Tidligere har jeg påpekt at bosted også må tas med hvis man skal kunne trekke noen konklusjoner, og at beregningsgrunnlaget er komplisert.

Oppdagelsesrisiko

Den siste variabelen jeg kort vil nevne er oppdagelsesrisiko. Er den like stor for nordmenn som for innvandrere?

Det er noen forhold som taler for at utenlandske statsborgere noe lettere kan bli oppdaget:

Ved våre grense- og tollstasjoner er man spesielt observante overfor utlendinger, spesielt de som ser fremmedartet ut. I det hele tatt er de mer synlige enn nordmenn. I Oslo har det de siste årene vært en egen spaningsgruppe på 3–4 personer overfor innvandrere. De ser spesielt etter folk som er her ulovlig, men andre ulovligheter tas selvfølgelig også med. Alle utlendinger må la seg registrere. Politiet har eget register for innvandrere. Dette kan også være til hjelp ved en eventuell etterforskning.

Disse faktorene kan peke i retning av at innvandrere lettere blir tatt for kriminelle handlinger. De som lettest oppdages, mistenkes og identifiseres er også de som lettest settes fast.

Problemer ved størrelsesbetraktninger

Hadde innvandrere i Norge spredt seg proporsjonalt med den norske befolkning ut over landet når det gjelder kjønn, alder og nasjonalitet, kunne man sammenligne kriminalitet dersom man holdt turister, ulovlig inn-

vandring og korttidsarbeidere utenfor. Ettersom det er klare skjevheter i fordelingen på såvel nasjonalitet, bosted, kjønn og alder, må alle disse variablene kontrolleres for om man skal kunne sammenligne.

I Norge er det totalt ca. 4.7 straff-felte pr. 1000 innbyggere (kriminalstatistikken, Reaksjoner 1978), 6.0 for mennene og 0.4 for kvinnene. Pr. 1000 innbyggere er det ca. 5 ganger så mange etterforskede forbrytelser og 2.5 ganger så mange siktede og straffede i Oslo sammenlignet med landets herredskommuner.

Tallene pr. 1000 innbyggere er ikke særlig store, men ettersom det er over 4 millioner mennesker i landet, gir det mening å splitte opp på kjønn, alder, bosted og andre variabler. Vi vil likevel få nok personer i de enkelte kategoriene ved den betingete fordelingen.

Andelen av kriminelle fra en befolkningsgruppe kan ses som et utvalg. Spørsmålet er hvor representativt dette utvalget er for befolkningen? Både befolkningsgrunnlaget og antallet av kriminelle må ha en rimelig størrelse, om det skal ha noen mening å snakke om en befolkningsgruppes kriminalitet.

Antallet kriminelle innen hver kategori må ikke være for lite. Ubetydelige tallmessige endringer vil gi seg uforholdsmessig store relative utslag. Dessuten kan sjansen for utvalgsskjevhet være relativt stor.¹⁾ F. eks. fant Britt Sveri (Utlänningars brottslighet, Stockholm Universitet, 1980, s. 25) at unge ungarere hadde en kriminalitetsfrekvens på 92.3 pr. 1000 innbygger. Dette bygget på en registrering av 6 personer (av totalgruppe på 65 personer). Hadde det vært to flere eller to færre ville frekvensene vært henholdsvis 123 eller 61 pr. tusen. Det er ytterst tvilsomt hvor representative de 6 er for unge ungarere. Beregnet feilmargin er på 87,9. Dvs. at det mest presise vi kan si er at kriminalitetsfrekvensen for unge ungarere er mellom 180.2 og 4.4 pr. 1000 innbygger. Det gir da ikke umiddelbar mening å snakke om en befolkningsgruppes kriminalitet. Har vi et stort befolkningsgrunnlag vil

vi ved å beregne pr. 1000 innbygger (f. eks. $\frac{x \cdot 1000}{40.000}$) redusere mulige feil.

Med et lite befolkningsgrunnlag (f. eks. $\frac{x \cdot 1000}{800}$) vil vi derimot »multiplisere«

feilen når vi ser pr. 1000 innbygger.

¹⁾ For fåtallige befolkningsgrupper må vi »forstørre« gruppen om vi skal uttale oss om mengden av registrerte lovovertredere sammenlignet med den norske befolkning. Vi støter da på et estimeringsproblem. Feilmarginen vil være $\sqrt{\frac{P(100 \div P)}{N}}$ 1.5. (P = prosent registrert kriminalitet. N = populasjonen). I tillegg til denne store usikkerheten kommer, som nevnt, problemene med å tallfeste befolkningsgrunnlaget (N).

Om vi antar andelen av lovbrudd (pr. 1000) er like stor for innvandrere som for nordmenn, er det bare de største nasjonalitetsgrupper som det gir mening å si noe om. Det er (pr. 31. 12. 79) Danmark (ca. 13.800), USA (ca. 11.000), Storbritania (ca. 9.200), Sverige (ca. 8.200) og Pakistan (ca. 6.200). Ingen andre nasjonalitetsgrupper er tilnærmeelsesvis så store (Vest-Tyskland er nærmest med ca. 3.700). Selv for de største nasjonalitetsgruppene er det ytterst tvilsomt om man kan foreta noen sammenligninger. Man må kontrollere for variablene nasjonalitet (turister holdes utenfor), bosted, kjønn, alder i tillegg til kriminalitet. I en slik multivariat analyse vil det bli meget få personer innen hver gruppe selv med en viss opphopning innen enkelte kombinasjoner av variablene. Det er bare innen de grupper hvor det skjer en opphopning at det kan gi mening å sammenligne, (f. eks. menn mellom 20 og 39 år fra utviklingsland som bor i byen). Den betingete fordelingen vil ha 16 kategorier om variablene dikotomiseres og 36 om to variabler gis tre verdier. Etter all sannsynlighet vil tallene bli så små for de aller fleste nasjonaliteter at det vil være ytterst tvilsomt å foreta noen sammenligning såvel over tid som med kriminaliteten i den norske befolkning. Med få individer innen hver gruppe blir tallene ikke statistisk signifikante.

Like alvorlig som å forsøke å sammenligne på grunnlag av en tynn multivariat tabell, er å omgå problemet ved å unnlate å trekke inn de ovennevnte variablene.

Gjør man en grovere analyse ved bare å benytte begrepene nordmenn og innvandrere glemmes det lett at 75 % av innvandrerne kommer fra den »vestlige verden«. Assosiasjonene går altfor lett til innvandrere fra »tredje verden« om man bare snakker om utlendinger eller innvandrere.

I en generell kriminalitetsanalyse der man bare ser på nasjonalitet og kriminalitet vil innvandrere fra den »tredje verden« fordele seg lite fordelaktig. De er vesentlig menn som bor i byene og tilhører vanligvis kriminalitetsbelastede aldersgrupper. Dette tilsier at de vil komme dårlig ut av generelle sammenligninger. Om man ikke kontrollerer for alle de variablene jeg har nevnt, vil man ikke bare begå grove feil ut fra vitenskapelige kriterier, man legger også grunnlaget for alvorlige vrangforestillinger.

Til sist kan det bemerkes at det er et minimalt antall variabler jeg har trukket fram. Flere andre variabler burde kanskje vært med for å kunne sammenligne. F. eks. er det sannsynlig at innvandrere fra utviklingsland også vil fordele seg skjevt når det gjelder sosialklasse og arbeidsløshet.

Det svenske eksempel

Viktige bidrag i svensk innvandrersforskning og i den svenske debatten har nettopp vært preget av at de har falt i de fallgrubene jeg her har forsøkt å advare mot.

Erfaringer fra Sverige kan lede til sammenligninger med forholdene i Norge. Disse undersøkelser egner seg ikke til dette.

For det første er det helt andre nasjonalitetsgrupper som dominerer i Sverige. De nordiske landene er totalt dominerende. Av de ca. 425.000 utenlandske statsborgere utgjør nordboere hele 60 %. Finland alene står for 44.5 %. Ingen annen gruppe er tilnærmelesvis så stor. Jugoslavia kommer nærmest med ca. 10 %. Deretter følger Danmark, (8 %), Norge (6.5 %) og Grekenland (4 %). Pakistanere, som er den største gruppe fra utviklingsland i Norge, er det meget få av i Sverige.

For det andre inneholder undersøkelsene graverende svakheter i sin behandling av tallmateriale. Jeg skal peke på noen:

Den største undersøkelsen er av Britt Sveri, »Utlänningars brottslighet« (Stockholm 1980). Det er en sammenligning av de som er dømt for forbrytelser i 1967 og 1977. Hun er spesielt opptatt av variablene nasjonalitet, kriminalitetstype og alder. De viktigste variablene bosted og kjønn er helt utelatt.

Hadde B. Sveri bare sett på utviklingen av innvandrerkriminaliteten mellom 1967 og -77 og forutsatt at bosetningsmønsteret og kjønnsfordelingen for de ulike nasjonalitetsgrupper var konstant, kunne det om mulig forsvares. En økning av kriminaliteten har nok funnet sted. Et hovedpoeng for B. Sveri er imidlertid sammenligningen med svenskens kriminalitet, og til dette bruker hun tall fra totalbefolkningen.

Det er mange farlige eksempler som kan trekkes fram fra undersøkelsen. Ett eksempel på manglende kontroll av befolkningsgrunnlaget ved prosentuering er (på s. 11): »Antalet om grövre brott övertygade¹⁾ utlänska medborgare har (. . .) ökat med 2.224 personer dvs. 71 % (1967 til 1977). I relation till att antalet utlänska medborgare i befolkningen har ökat med 40 % (. . .) visar siffran en betydande överfrekvens«. Feilen er grov. Når B. Sveri ser på økningen av kriminaliteten så tar hun med alle, enten de er kyrkobokförde²⁾ eller ikke kyrkobokförde utenlandske statsborgere. Når hun ser på befolkningsøkningen tar hun derimot bare med kyrkobokförda utenlandske statsborgere. Denne feilen i prosentueringsgrunnlag er gjennomført

¹⁾ »Om grövre brott övertygade« det vil si meddelt påtaleunntatelse eller dømt i første instans for forbrytelse.

²⁾ Som vilkår for »kyrkobokföring« gjelder at man har til hensikt å oppholde seg i Sverige i minst 1 år.

i hele undersøkelsen og fører til misvisende tall der de utenlandske statsborgere kommer dårligere ut. En tilleggsfare er at andre forskere forsterker inntrykket ved å bygge videre på de misvisende tallene (f. eks. Hanns von Hofer: Utlänningars brottslighet, Statistiska Centralbyrån, 1980).

Et annet eksempel på manglende kontroll av bosteds- og kjønnsfordeling er (s. 20): »De utlänska medborgarnas brottslingsfrekvens är emellertid betydligt högre än svenskarnas. I åldrarna 15–17 år har de dubbel så höga frekvenser, i åldersklassen 18–20 år är inte fullt, men nästan dubbelt så höga och i åldrarna 21–24 år en halv gånger till så höga.«

Alvar Nelson (»Utlänningar och brottsligheten – En översikt«, BRÅ 1980:3) viser at heller ikke i Sverige bor innvandrerne jevnt fordelt utover landet. De fleste bor i byene. Han framhever at det er

»betydelsesfulla olikheter mellan olika regioner och olika nationaliteter. Sålunda utgjorde andelen utländska medborgare i Stockholms län 9,7 % och i Västmanlands län 7,4 %, medan andelen i Gotlands län var 0,6 % och i Jämtlands län 1,2 %. Av turkar och chilenaar hade hälften slagit sig ned i Stockholms län, dit också en tredjedel av finnarna hade sökt sig. Av jugoslaverna fanns över en fjärdedel i Malmöhus län och en femtedel i Stockholms län.« (s. 144).

Men heller ikke Alvar Nelson benytter den viktige variabelen bosted i sin sammenligning med den svenske befolkning. Han finner at »Detta falder emellertid utom ramen för denna översikt.« (s. 144).

Femti sider foran Alvar Nelsons artikkel, i den samme BRÅ-rapporten (1980:3) behandler Madeleine Gustafsson och Eckart Kühnhorn »Våldsbrottsutvecklingen i kriminalsociologisk belysning«, der de nettopp peker på at kriminaliteten er 2 til 4 ganger høyere i byene enn ellers i landet.

A. Nelson har med kjønn som variabel. Han skriver (s. 143):

»Man föreställer sig i allmänhet att könsfördelningen skall vara skev. Skillnaderna är emellertid ganska små. Medan 49,5 % av svenskarna var män, var 51,8 % av utlänningar män. Man frågar sig, om utländska män väcker mer uppmärksamhet än kvinnorna...«.

A. Nelson mister imidlertid skjevheten på kjønn når han unnlater å se det sammen med nasjonalitet. Han forutsetter gjennom sin tabellbruk at de fordeler seg jevnt i de ulike nasjonalitetsgrupper. I de »sammanfattade kommentarer«, (s. 167) bemerker han riktignok:

»Även om könsfördelningen över hela gruppen här kyrkobokförda är ganska jämn, finns det iögonfallande skillnader mellan olika länder. Sålunda visar det sig, att nära två tredjedelar av de i Sverige kyrkobokförda polska medborgare är *kvinnor*, medan av österrikare, italienare och span-

jører de endast utgör något mera än en tredjedel. Från Gambia utgör männen över fyra femtedelar av alla här kyrkobokförda.»

Som det framgår fordeler innvandrerne fra ulike nasjonaliteter seg klart ulikt på variablene kjønn og bosted. Av undersøkelsene framgår det at de også fordeler seg ulikt den svenske befolkning når det gjelder alderssammensetning (f. eks. utgjør aldersgruppene 20–39 år nesten 45 % av de utenlandske statsborgere og ca. 28 % av svenskene). Tidligere har jeg fremhevet og gjør det nå igjen: Når skjevhetene i fordelingen på de enkelte variabler er så stor, kan man ikke sammenligne hverken med den nasjonale befolkning eller innvandrergruppene innbyrdes uten å ha kontrollert for samtlige variabler (nasjonalitet, bosted, kjønn, alder og kriminalitet). Heller ikke over tid er det mulig uten å kontrollere for om fordelingene er de samme på de ulike tidspunktene. Dette er feil som begås i de to nevnte undersøkelsene.

Et problem blir at vi kan få små absolutte tall ved en slik multivariat sammenligning. Selv om det er umulig å si noe ut fra slike tall kan det likevel være fristende å trekke noen konklusjoner. Til tross for at eventuelle forbehold tas er dette en farlig vei at gå.

Britt Sveri tar f. eks. forbehold om små tall når hun ser på nasjonalitet, alder og kriminalitet. Hun viser likevel (s. 25) for gruppen 15–17 år: »Den i særklass högsta frekvensen 92.3 per 1000 invånare, har ungrarna och är cirka 5 gånger högre än svenskarnas«. Det absolutte tall for denne gruppen er 6 personer. Andre eksempler er på side 31 og i konklusjonen (s. 51) der også unge ungarere og polakker trekkes fram med 3 og 4 ganger så høy kriminalitet som svenskene, på grunnlag av absolutte tall på henholdsvis 3 personer og 16 personer. Det er lett å glemme å ta forbehold om små tall. Det gjør B. Sveri når hun (s. 31) uttaler: »Även i åldersklassen 45–66 år uppviser ungrare och polacker betydande överfrekvenser i förhållande till de övriga utländska nationaliteterna«. Dette er uttalt med et grunnlag på 4 og 9 personer. En leser vil alltid lettere merke seg kraftige utsagn eller konklusjoner enn gå inn i materialet for å se om det er hold i det. Uansett hvor gode intensjonene enn er, er farvannet farlig. Det gir lett opphav til myter og eventuell stigmatisering.

Den svenske debatten fikk vind i seilene etter et fjernsynsprogram om kriminalitet blant innvandrere i Studio S i oktober 1980. Dosent i straffrett Göran Elvin som ledet programmet, fulgte opp i Svenska Dagbladet 7. 10. 80. Han tar for seg 5 nasjonaliteter, grekere, tyskere, polakker, jugoslaver og tsjekkere og gviser at ca. 90 % av dem som er dømt for kriminalitet fra disse landene ikke er turister, men »kyrkobokförda«, (registrert opphold).

Så langt er det greit. Men uten å blunke går dosent G. Elvin over til å sette opp en tabell over innvandreres andel av kriminaliteten:

Innvandreres andel av befolkningen i 1979, 4,6 %

(A. Nelson og B. Sveri regner 5,1)

Innvandreres andel av samtlige forbrytelser 11,3 %

Innvandreres andel af forbrytelser mot brottsbalken 12,8 %.

Det blir *ikke* nevnt at de fem nasjonene tilsammen representerer bare 19.7 % av innvandrerne i Sverige, og heller ikke (Alvar Nelson, BRÅ-rapport 1980:3, tab. 12 s. 154) at de samme fem nasjonaliteter er noe underrepresentert når det gjelder kriminalitet (18.7 % av kriminaliteten mot 19.7 % av innvandrerne). Sannsynligvis ville underrepresentasjonen være enda større om man kontrollerte for kjønn, alder og bosted.

Ledelsen av lesernes assosiasjoner er klar. Både i Svenska Dagbladet og i fjernsynsprogrammet ble det avsluttet med en oversikt over innvandreres høye andel av noe grovere forbrytelser for så å konsentrere seg om tyrkerens andel av narkotikatrafikken.

Denne måten å bruke statistikk på er holdningsdannende og setter fart i debatten. En avlegger kom også til Norge. Den 27. 10.-80 skrev VG med fete typer »utlendinger mer KRIMINELLE enn svenskene« og videre »Innvandrere og utlendinger svarer for en uforholdsmessig stor andel av de grove forbrytelsene i Sverige. Dette faktum har i det siste blitt alment kjent, tidligere har emnet vært nærmest tabu«. Under var det et bilde av to norske politimenn som forhører en skremt pakistaner i en bil.

Hvor galt er så dette bilde av utlendingers kriminalitet i Sverige? I enda sterkere grad enn i Norge kommer de fleste utlendingene i Sverige fra nabolandene. Nordiske statsborgere utgjør ca. 60 % av utlendingene og står for 68 % av kriminaliteten. Finske statsborgere er den overlegent dominerende gruppen. De utgjør ca. 45 % (ca. 190 000 av totalt ca. 425.000 utenlandske statsborgere) og må svare for ca. 55 % av kriminaliteten. Når en nasjon er så dominerende må man alltid ha dette i mente.

Personer fra andre nasjoner (eller nasjonalitetsgrupper) begår også kriminelle handlinger, men deres andel er ikke tilnærmedesvis så stor.

Uten å kontrollere for ulikheter i kjønnsfordeling og bostedsmønstre de ulike nasjonalitetsgruppene imellom får vi:

Tab. 7. Nasjonalitetsgruppers andel av kyrkobokførde utenlandske statsborgere og andel av kriminalitet i Sverige, 1977.¹⁾

Statsborgere fra:	Andel av kyrkobokførde utenlandske statsborgere		Andel av kriminalitet	
Finland	44.5	(188.972)	55	(2282)
Danmark og Norge (Øst-Europa) Jugoslavia, Polen, Sovjet, Ungarn	14.5	(61.624)	13	(538)
Tyskland og Østerrike	12.5	(53.381)	15	(617)
Grekenland, Italia, Spania	4.7	(20.107)	2.3	(94)
Tyrkia	6.6	(27.873)	3.8	(159)
Fra øvrige nasjoner ²⁾ :	3.2	(13.872)	1.7	(71)
Nord-Amerika	1.6	(6.593)	0.3	(13)
Øvrige land	12.4	(53.023)	8.9	(371)
	100	(424.445)	100	(4.145)
Resten av Europa			3.3	(136)
Afrika			2.4	(100)
Asia			1.2	(49)
Syd-Amerika			0.8	(36)
Øvrige			1.2	(50)
			8.9	(371)

¹⁾ Tallene fra Britt Sveri: s. 6 tab. 2 og s. 15 tab. 5. Med kriminalitet menes her antall »øvertygade« dvs. antall som har fått påtaleunntatelse eller er blitt dømt. Her er bare medregnet kyrkobokførde.

²⁾ Endel nasjonalitetsgrupper er ikke likt ført opp i tab. 2 og 5 hos Britt Sveri. Andelen utenlandske statsborgere er derfor utelatt her.

I tillegg til nordboere rangerer østeuropeerne høyt. Tilsammen står de for ca. 83 % av de dømte og påtaleunntatte. Alvar Nelson bemerker at »många kommer att förvånas över att män från Medelhavsländerna ligger under genomsnittet«.

Av samtlige utenlandske statsborgere som var fengselsdømte og innsatte i 1977 var 74 % nordboere. Av dem som hadde en straffetid på 1–3 mnd var 82 % nordboere, mens av dem med over 2 år var 24 % nordboere. (Hanns von Hofer: »Utlänningars brottslighet«, Statistiska Centralbyrån, 1980, tab. 5). Dette er også minimumstall for mange nordboere som soner straffen i sitt hjemland.

En skal ikke gå særlig langt inn på spørsmålet om nasjonalitet før bildet av hvem som er den kriminelle innvanderer endrer seg.

Inntrykket av kriminaliteten blir også dannet av pressens omtale av utlendingers kriminalitet generelt. Bildet blir lett skjevt om vi glemmer at turistene er med. Den store strømmen av turister også til Sverige, kommer fra nabolandene og få fra Øst-Europa og utviklingsland. »Man bör t. ex. hålla i minnet att i runda tal en tredjedel av de utländska medborgare som övertygas om brott inte är kyrkobokförda i Sverige, dvs. de är inte invandrare i ordets egentlige bemärkelse utan snarere tillfälliga besökare«. (Lisbeth Eklund, BRÅ-appropå, nr. 2-3, 1981 s. 45. Fakta om innvandringen.)

Det er vanskelig å være ekspert på tall og behandle dem korrekt. Spesielt i innvandringsspørsmål er det mange reservasjoner og hensyn som må tas. Forskning innen feltet er viktig, men farlig. Det er vanskelig å tilbakevise myter som bygger på forskning. Tall og utlegninger av tall er med å forme vår forståelse. Undersøkelser som framlegges, og det som trekkes ut og bringes videre, er med å danne vår holdning til og forme den framtidige politikk overfor innvandrere.

Man må ikke glemme at over 99 % av innvandrerne (pr. år) hverken er dømt eller har fått påtaleunntelser. (Britt Sveri 1980, tab. 2 mot tab. 5.)

Spørsmålet burde heller stilles som Britt Sveri gjør i Pockettidningen R (nr. 4, 1978, s. 110): »det som är riktigt uppseendeväckande med invandrar-nas brottslighet är att den inte är högre. Med tanke på deras sociala och kulturella underläge i Sverige är det anmärkningsvärt att de allra flesta sköter sig klanderfritt.«

Sturla Falck

Adresse: Institutt for kriminologi og strafferett
Universitetet i Oslo
Karl Johans gt. 47, Oslo 1, Norge.